

За підсумками 2015 року діючі банки України отримали сукупний збиток 66,6 млрд. грн. Основною причиною збитків стало суттєве зростання відрахувань у резерви, які порівняно з 2014 роком зросли у півтори рази і становили 114,5 млрд. грн. (43,1% від усіх витрат) протягом 2015 року (див. рис. 2). За 11 місяців 2016 року комерційні банки України здійснили відрахування до резервів у сумі 39 644 млн. грн., а фінансовий результат був збитковим і склав 12 596 млн. грн.

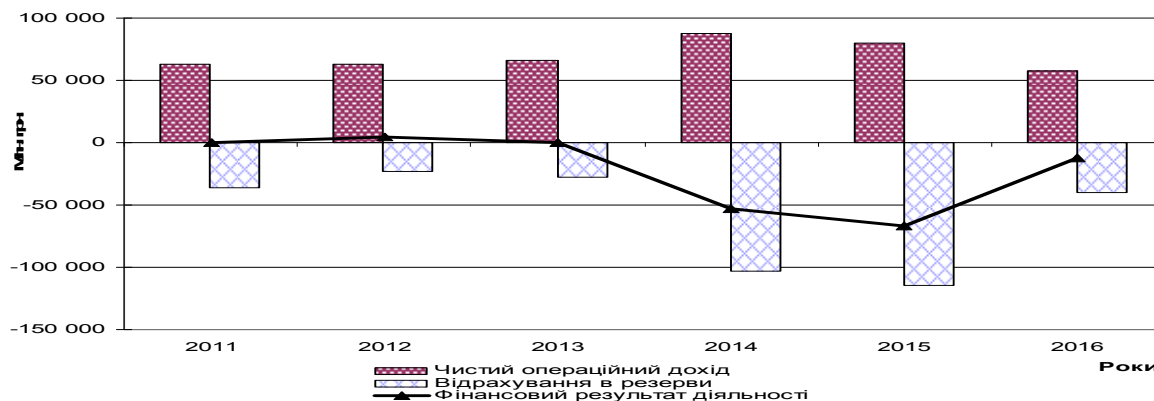

Рис.2. Фінансовий результат банківського сектору України у 2011-2016 рр., млн. грн.

Джерело: побудовано за даними [2].

Примітка: дані за 2016 р. вказані станом на 01.12.2016 р. за даними НБУ.

Разом з тим чистий операційний дохід банків за 2015 рік був позитивним і становив 79,7 млрд. грн., що свідчить про спроможність більшості банків генерувати позитивні чисті операційні грошові потоки в майбутньому. За підсумками 11 місяців 2016 року операційний дохід банків склав 57,4 млрд. грн.

Як видно з наведених даних, банківський сектор України перебуває в процесі формування і поки що не має достатньої місткості, виваженої кількості учасників та сформованої правової бази. Тому він є нестійким. Уникнення ризиків банками в межах діяльності є неможливим. Саме тому якість організації систем ризик-менеджменту банків, їх постійний контроль з боку правління банків та відповідний моніторинг і нагляд з боку органу банківського нагляду є необхідною умовою підтримання стійкості банківської системи України.

1. Річний звіт Національного банку України за 2015 рік // Національний банк України. – 2016. – 192 с. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.bank.gov.ua/doccatalog/document>. 2. Основні показники діяльності банків України [Електронний ресурс] / Національний банк України. – Режим доступу: http://www.bank.gov.ua/control/uk/publish/article?art_id=36807&cat_id=36798

УДК 631.162:338.434

М.В. ІГНАТИШИН

кандидат економічних наук, доцент кафедри фінансів,
Мукачівський державний університет, м. Мукачеве, Україна

ОЦІНКА ЯКОСТІ КРЕДИТНОГО ПОРТФЕЛЯ БАНКУ ЯК ІНСТРУМЕНТ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ АКТИВІЗАЦІЇ КРЕДИТНОГО ПРОЦЕСУ

Одними із найприбутковіших банківських послуг вважаються кредитні операції. Сам процес кредитування як складне явище необхідно розглядати зі своїми принципами та методами.

Кредитний портфель банку – це сукупність позик, наданих банком на певну дату з метою отримання доходу у вигляді відсотків

Основними складовими які характеризують якість кредитного портфелю банку є дохідність і ризик.

Якщо провести аналіз активів банку, то можна констатувати, що зростання обсягу активів банку протягом звітного періоду не є критерієм його високої надійності, конкурентоспроможності й привабливості для інвесторів і вкладників. Важливішим є значення здатності банку ефективно використовувати наявні активи. Для цього, перш за все необхідно проаналізувати показники кредитних вкладень і визначити їх питому вагу у загальних активах банку. За об'єкт дослідження візьмемо ПАТ КБ «ПриватБанк» (табл. 1).

Таблиця 1

Аналіз обсягів кредитної діяльності ПАТ КБ «ПриватБанк»

Показник	01.01.2015р.	01.01.2016р.	Відхилення	
			абсолютне, тис. грн.	відносне, %
1. Кредитні вкладення, тис. грн	72 788 727	74 991 912	+2 203 185	+3,02
2. Загальні активи, тис. грн	80 165 465	86 066 131	+5 900 666	+7,36
3. Питома вага кредитів у загальних активах, %	90,8	87,1	-3,7	-4,07

Побудовано на основі джерела [3]

Результати табл.1 показують, що кредитні вкладення в порівняно з аналогічним періодом минулого року збільшилися на 3,02%. Загальні активи збільшилися на 7,36 %; питома вага кредитів у загальних активах за рік зменшилася на (-3,7) процентних одиниць, або в процентному вираженні на (- 4,07%).

На сьогодні ефективним в аналізі кредитного портфеля, є його оцінка, яку можна здійснювати за двома напрямками [1]:

- 1) аналіз структури та динаміки кредитного портфеля;
- 2) якісний аналіз кредитного портфеля.

В цілому для оцінки якості кредитного портфеля банку потрібен комплексний методичний підхід. Всі способи аналізу за методами і формами оцінки якості кредитного портфеля відрізняються і ґрунтуються на персональному досвіді кредитного експерта. На рис. 1 згруповано основні методичні підходи до оцінки якості кредитного портфеля банку [2].

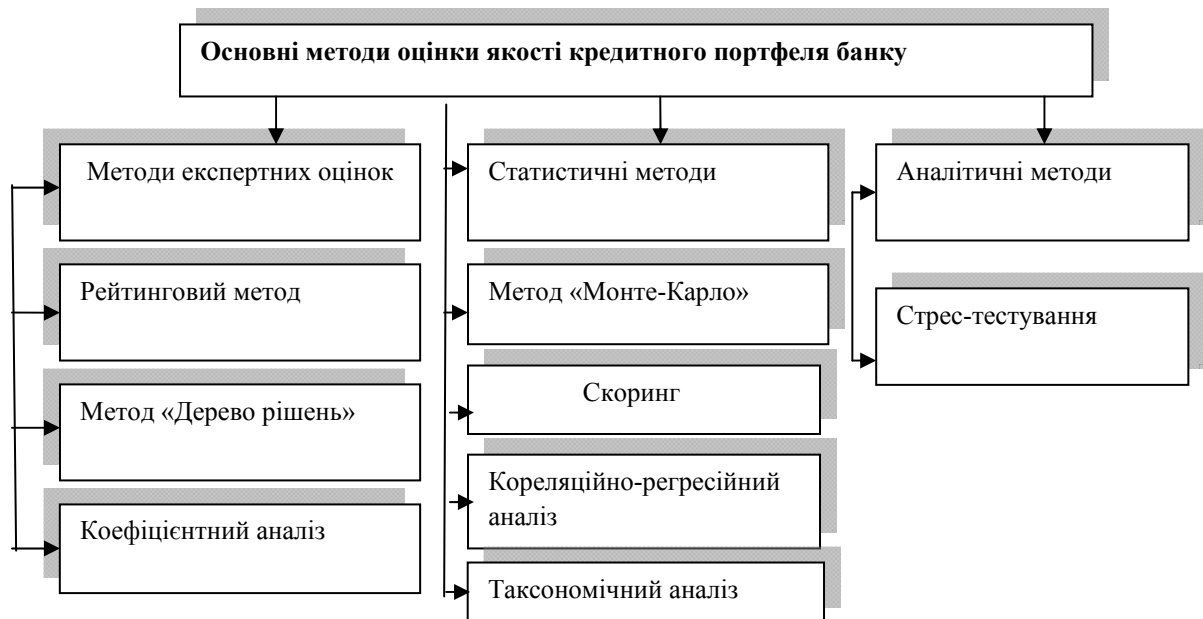

Рис. 1. Методичні підходи до оцінки якості кредитного портфеля банку

Використовуючи в практичній діяльності банку основні методи оцінки якості кредитного портфеля можна з випередженням в часі розробляти ефективну і гнучку організацію процесу банківського кредитування, яка забезпечить фінансову стабільність і ринкову стійкість банківських установ а також зворотній рух грошових коштів щодо поворотності кредитів клієнтами банку.

Підсумовуючи, можна зробити висновок, що головна мета управління кредитним портфелем банку полягає у досягненні максимальної дохідності за мінімального рівня ризику. Ефективне використання різноманітних методів з управління ризиком кредитного портфеля дасть можливість банкам суттєво підвищити ефективність функціонування всієї банківської системи України та активізувати кредитний процес, спрямований на збільшення вкладень у реальний сектор економіки.

1 Крикун О. Ю. Управління кредитним портфелем комерційного банку / О. Ю. Крикун // Управління розвитком. – 2010. – № 5 (81) – С. 54–56.. 2. Бугель Ю. Напрями удосконалення сучасних методів управління банківським кредитним портфелем / Ю. Бугель // Галицький економічний вісник. – 2010. – №2(27). – С.157–163. 3.Офіційний сайт ПАТ КБ «ПриватБанк» [Електронний ресурс] – Режим доступу: <https://privatbank.ua/>

УДК 336.13

Н.Е. КОНАЩУК

аспірант кафедри фінансів,

ДВНЗ «Київський національний економічний університет імені Вадима Гетьмана», м. Київ, Україна

КОНТРОЛЬ У СФЕРІ ПУБЛІЧНИХ ЗАКУПІВЕЛЬ

Україна спрямована на створення прозорої, відкритої і конкурентної системи публічних закупівель, які будуть відповідати міжнародним стандартам. Створення електронної системи публічних закупівель, дозволяє замовникам здійснювати закупівлі в прозорий спосіб на основі чесної конкуренції постачальників під наглядом з боку громадськості.

Якщо говорити про систему моніторингу і контролю публічних закупівель, то вона є дещо розгалуженою і охоплює певну сукупність органів, які взаємодіють між собою. Органи контролю визначені частиною 3 статті 7 Закону України «Про публічні закупівлі»[1]. Відповідно до якого, здійснює контроль у сфері публічних закупівель у межах своїх повноважень - Рахункова палата, Антимонопольний комітет України, Державна аудиторська служба.

Обов'язками Державної аудиторської служби (далі - ДАСУ) є проведення всебічного фінансового контролю та аудиту господарських операцій, в тому числі перевірки закупівель. Перевірка закупівель відбувається на основі аналізу документів щодо дотримання Замовниками законодавства у сфері публічних закупівель та проводиться на всіх стадіях державних закупівель. За результатом проведених перевірок складається акт. Слід зазначити, що чинний Закон України «Про публічні закупівлі» не містить чітких критеріїв та підстав для проведення моніторингу, порядок оформлення результатів проведення моніторингу, а тому Державна аудиторська служба не може в повній мірі виконувати функцію моніторингу закупівель. Наразі, створено Проект Закону про внесення змін до Закону України «Про публічні закупівлі», яким передбачено, що моніторинг буде здійснюватись протягом процедури проведення закупівлі, укладання договору про закупівлю та його виконання. Прийняття законопроекту дасть змогу забезпечити систематичний моніторинг на підставі аналізу інформації про закупівлі, розміщеної на веб-порталі МЕРТ та авторизованих електронних майданчиках, а також інформації, що міститься в єдиних державних реєстрах, відкритих для вільного доступу.

За результатами перевірок закупівель у 2016 році ДАСУ встановлено порушень, що призвели до втрат на загальну суму майже 5,6 млн грн та порушень, що не призвели до втрат на загальну суму 405,5 млн грн.[2]

Рахункова палата України є конституційним органом парламентського контролю за цільовим і ефективним використанням державного бюджету [3]. Рахункова палата здійснює контрольну-аналітичну та експертну діяльність, яка забезпечує єдину систему контролю за виконанням державного бюджету і бюджетів державних цільових фондів. Фінансові перевірки та ревізії здійснюються в Апараті Верховної Ради України, органах виконавчої влади, Національному банку України, Фонді державного майна України, інших підзвітних Верховній Раді України органах, а також на підприємствах і в організаціях незалежно від форм власності де є використання коштів Державного бюджету України.

Основна контрольна функція покладена на Антимонопольний комітет у сфері закупівель і полягає в боротьбі з випадками змови при закупівлях, що регулюється двома законами: Законом «Про захист економічної конкуренції» та Законом «Про антимонопольний комітет України».

Антимонопольний комітет України (далі - АМКУ) через спеціально створену постійно діючу адміністративну колегію з розгляду скарг про порушення законодавства у сфері публічних закупівель виконує функцію органу оскарження.

Основними двома категоріями порушень, з якими звертаються до АМКУ є складання замовниками тендерної документації з порушенням основних принципів публічних закупівель та процедурні порушення з боку замовників. Причинами таких порушень є обмеження конкуренції, навмисне порушення законодавства, ще однією вагомою причиною, спровокували вищезазначені порушення низький рівень професіоналізації учасників та замовників торгів.

Окрім органів контролю, що визначені Законом, контролюючі функції здійснюють:

- Міністерство економічного розвитку і торгівлі здійснює аналітику шляхом збирання інформації про заплановані закупівлі, результати процедур закупівель, суми економії тощо;

- правоохоронні органи (органи внутрішніх справ України, Національне антикорупційне бюро України, Служби безпеки України та прокуратура України) виявляють економічні злочини у діях посадових осіб, порушення фінансового законодавства, в тому числі у сфері публічних закупівель;

- Державне казначейство України - здійснює оперативний контроль, який здійснюється при реєстрації договорів на оплату закупівлі;

- Громадянське суспільство сприяє реформуванню системи шляхом здійснення моніторингу закупівель, проведення навчальних заходів, участі у робочих групах щодо поліпшення законодавства.

Отже, для ефективного витрачання бюджетних коштів необхідним є встановлення контролю за процесом здійснення державних закупівель на всіх стадіях здійснення закупівлі. Нині в нашій країні створена досить розгалужена мережа органів, якімають контрольні повноваження в системі управління державними закупівлями[4].

У законодавчому полі все ще, залишаються невизначеності у розподілі функціональних обов'язків між контролюючими органами у сфері публічних закупівель, що негативно впливає на транспарентність публічних закупівель.

1. Закон України «Про публічні закупівлі» [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/922-19> 2. Закон України «Про Рахункову палату України» 3. Офіційний веб-сайт Державної аудиторської служби – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.dkrs.gov.ua> 4. Голуб Ю. О. Сутність та роль контролю державних закупівель у сучасних умовах / Ю. О. Голуб // Економіка розвитку. – 2012. – № 1 (61). – С. 54 – 58.